

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ex Recogniti||one Des. Eras-||mi Roterodami.||

Erasmus, Desiderius

Basileae, 1518

VD16 E 3644

Pavli Diaconi De Gestis Romanorvm Liber Decimvsseptimvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14277

tionē uastantes, cū beatissimus Epiphanius superesset: cuius in tantis periculis sanctitate ciues releuabant afflicti. Hic à Theoderico Gallias ad Gundubadū pro captiuis redimendis directus, excepta innumera multitudine, pro quibus primū tribuit sex millia captiuorū ob solam sanctitatis suæ reuerētiā sibi concessa secū reduxit. Igitur Theodericus extincto apud Rauennā Odoacre, totius Italiæ adeptus est ditionē. Nec multo post Romā pfectus, à Romanis magno gaudio susceptus est, quibus ille singulis tritici ad subsidiū annis uiginti millia modiorū cōcessit. Dum hæc apud Italiam gerunt, à Bulgaris uniuersa Thracia deuastat. Constantinopolis etiā ipsis diebus maximo cōflagrauit incēdio. Ast uero apud Africā Honoricus, qui mortuo Genserico in regnū successerat, Arriana perfidia, trusus in exiliū, effugatisq; amplius, q̄ CCCXXXIII catholicis episcopis, & ecclesijs eorū clausis, plebem uarijs supplicijs affecit. Et quidē innumeris manus abscindens, linguas eorū præcidit: nec tamē loquelam catholicæ confessionis eripere potuit. Apud Britannia quoq; Ambrosius Aurelianus, qui solus forte Romanæ gentis Saxonū cædi superfuerat, purpurā induit: Victoresq; Saxones, Britonū ducens exercitū, superauit saepe. Atq; ex eo tēpore, nunc hī, nunc illi palmā uictoriæ habuerūt: donec Saxones potētiores effecti, tota per longū insula potirent. Theodericus interea, ut sui regni uires cōstabiliret; Audfredam Ludouici Francorū regis filiam sibi in matrimoniū iunxit: Almafredam germanā suam, Vuandalorū regi Honorico: eius Almafredæ filiam Malabergam, Toringorum regi Ermenfredo: Theodico do quoq; & Ostrogottho ex cōcubina filias, alterā Alarico Wuifgotthorū regi, alteram Sigismundo Burgundionū consociauit. Amalasiuntham uero tertiam filiam, Eutharico ex Alemannorū stirpe uenienti, euocato ab Hispania, tradidit. Nec fuit aliqua uicina Italiæ gens, quæ Theoderico aut cōiunctionis affinitate, aut pactionis scedere sociata nō fuerit. Zeno itaq; Augustus, cum per annos XVII Reip. præfuisset, apud urbem Constantinopolim uitæ terminum accepit.

PAULI DIACONI DE

GESTIS ROMANORVM

LIBER DECIMVS,

SEPTIMVS.

ANASTASIVS.

ESSANTE iam Romanæ urbis imperio: utilius, aptiusq; mihi uidetur ab annis dominicæ incarnationis, supputationis lineam deducere: quo facilius quid quo tēpore actum sit, possit agnosci. Anno ab incarnatione domini CCCXCII. post Zenonis excessum, Anastasius purpuram induit: qui XLVII in Regum numero extitit. Hic Romani decus imperij Eutichianæ hæreseos illuue maculauit. Huius

Aa 2 temporibus

temporibus tanta propter Symachi, & Laurentij electionem Romæ dissensio facta est: ut Faustus senatorum nobilissimus & exconsul, & alius exconsul Probinus Laurentij partibus fauentes aduersus Faustum exconsulem, cæterosq; qui Symacho adhærebant, pontifici bellum inferrent: multasq; cædes, & homicidia in medio urbis facientes, plerosq; ex sacerdotali numero, multos etiam clericorum, per plures ciuium Romanorum extinguerent. Eo tempore Transamundus, qui fratri Honorico apud Africam in Vuandalorū regna successerat: fratris uel patris Genserici secutus perfidiam, clausis catholicorū ecclesijs, ducentos uiginti episcopos in Sardiniam exilio relegauit. Quibus beatus papa Symachus quotidiana subsidia ministrare non destitit. Inter has tempestates beatus Fulgentius in confessione fidei, & scientia floruit. His ipsis apud Africam diebus dum Arrianus quidam Olympius nomine, corpus aquis balnealibus abluens, indigna quædam & blasphemica de sanctæ trinitatis fide uerba eumeret, ueniente subito ignito cælitus iaculo uisibiliter combustus est. Barbas quoq; quidam Arrianus episcopus, dum contra regulam fidei, minorem scilicet patre filium, & spiritū sanctum asserere cupiens baptizaturus dixisset: Baptizote ego Barbas in nomine patris maioris, & filij minoris in spiritu sancto: statim aqua quæ ad baptizandum allata fuerat, nusquam comparuit. Quod aspiciens, qui baptizandus erat, confestim ad ecclesiam catholicam cōfugiens, iuxta morem fidei, baptismum CHRISTI suscepit. Theodericus uero, dum per idem tempus pacifice apud Italiam regnaret, per singula quæq; celebriora loca, regia sibi habitacula construxit. Anastasius itaq; dum in hæresi, qua delapsus fuerat, perseueraret, duasq; in CHRISTO naturas, deitatis uidelicet, & humanitatis, Euthicem hæresiarcham sequens denegaret: Hormisda papa, qui Symacho successerat, direxit Euodium Ticinensem episcopum, aliosq; cum eo Constantinopolim legatos, cum catholice fidei inscripto, quatenus Anastasium ad ecclesiæ reduceret gremium. Is nō solum salubria eorū monita spreuit, sed insuper etiam à suis aspectibus eos non sine contumelia expulit: nauicq; fragili impositos mandat, ne uspiam per totam Græciam ad aliquā ciuitatū, accederēt: quam eius impiam temeritatē diuina cōtinuo ultio subsecuta est. Nam cum iam septimum & uigesimum imperij annum ageret, ictu fulminis percussus interiit.

I V S T I N V S.

ANNO ab incarnatione domini quinquagesimo octauodecimo, punto Anastasio hæretico, Iustinus catholicus Augustali potitus est solio, ad hunc ob causam reintegrandæ fidei directus ab Hormisda pontifice, uir sanctitate præcipuus, Germanus, Capuanæ urbis episcopus digne susceptus est: Multorumq; dubia corda in fide solidauit. Eo tempore apud Africam defuncto Transamundo Vuandalorum rege Arrianæ perfidiæ, Hildericus eius filius ex captiua Valentiniiani principis filia ortus, adeptus est regnum. Qui non

Qui non patrem hæreticum, sed matris catholicæ monita sequens, rectæ fidei cultor enituit. Hunc pater Transamundus ad mortem ueniens, quia cernebat eum catholicæ parti fauere, sacramenti nodis astringere curauit, ne unquam in suo regno catholicis consuleret. Qui mox ut suus genitor uita caruit, prius quæ etiam regni iura assumeret: uniuersos episcopos, quos Transamundus in exilium coegerat, regredi fecit: eisq; ecclesias reformare cœpit: Septuaginta iam & quatuor euolutis annis, ex quo à Genferico primitus apud Africam ecclesiæ fuerant destitutæ. At uero in orientis partibus dum adhuc eo tempore per loca singula Arriana hæresis uigeret, Iustinus ardore orthodoxæ fidei omnimodis satagere cœpit, ut hæreticorū nomē extingueret: Statuitq; ut ubiq; eorū ecclesias catholica religione consecraret. Quod dum in Italia rex Theodericus Arriana lue pollutus audisset: Ioannē papam, simulq; cum eo Theodorū Importunū, atq; Agapitum consulares uiros, aliumq; Agapitum patritium Constantino-
polim ad Iustinum principem dirigit: mandatq; per eos interminans, ut nisi quantocyus hæreticis ecclesias suas redderēt, eosq; in pace degere sinerent, uni-
uersos Italiæ populos ipse gladio extingueret. Qui perueniētes ad Augustum, cum ab eo digne, ut competebat, suscepti essent: magnis eum de sua, suorumq; salute solliciti fletibus postulant: ut suæ legationis seriem, quanq; esset iniusta, libenter exciperet: Italiæq; peritura cōsuleret. Quorū fletibus Iustinus permo-
tus eis quod petebatur, cōcessit: Arrianoq; suo iuri reliquit. Dum hi in itinere demorantur: Theodericus rabie suæ iniquitatis stimulatus, Symachum excon-
sulem, ac patritium, & Boetium seniore & exconsulem catholicos uiros gladio trucidauit. His diebus extincto à Francis Alarico Uuisigotthorū rege, Theode-
ricus per Ibbam suum comitem plus quæ xxx. m. Francorū cædens, Thiodem suum armigerū post mortē Alarici, tutorē Amalarici nepotis cōstituit. Ioannes uero pontifex reuertēs à Constantinopoli, dum cum ijs, cum quibus ierat, pro-
fectus ad Theodericum Rauennam fuisset: Theodericus ductus malitiā, quod eum Iustinus catholicæ pietatis defensor honorifice suscepisset, eum simul cum socijs carceris afflictione peremit. Sed hanc eius immanissimā crudelitātē mox animaduersio diuina secuta est. Nam nonagesimo octauo post hoc facinus die, subita morte defunctus est: cuius animā solitarius qui iam apud Liparam insu-
lam uir magnæ uirtutis aspexit, inter Ioannem papam & Symachum patri-
tium deduci, & in Vulcani ollam, quæ ei loco proxima erat, demergi. Igitur Theoderico tali modo punito, Gotthi sibi Alaricum, de quo præmissum est, ex Theoderici filia procreatum, cum eadem Amalasiuntha matre sua in regnū præficiunt. At uero Iustinus cum Augustalem dignitatem annis xi admini-
strasset, apud Constantinopolim in pace quieuit.

IUSTINIANVS.

ANNO ab incarnatione domini quingentesimo uigesimonono, Iustinianus sororis Iustini filius, Romanorū principum nonus ac quadragesimus, Augustalem adeptus est principatum. Qui mox ut imperialia iura suscepit, ad reparationem Reip. status

Aa ; animum

animum intendit. Ac primum per Bellifarium patritium ingentem uirum Per-
 sas aggressus est: qui transgressis Romanorum terminis, eorum regiones gra-
 uiter populabantur: quos Bellifarius magnis praelijs fudit. Atque ex uolunta-
 te principis Constantinopolim triumphans ingressus est. Interea Atalaricus
 Gotthorum rex, cum nondum expletis quatuor annis regnasset, immatura
 morte praeventus uitae subtractus est: cuius mater Amalasiuntha post eius fu-
 nus Theodatum socium adsciuit in regnum. Sed Theodatus idem immemor
 collati beneficii, eam post aliquod tempus in balneo strangulari praecipit: &
 quia ipsa dum adiuueret, se, suumque filium principi commendauerat. Audita
 Iustinianus Augustus eius morte, graui mox aduersus Theodatum iracundia
 exarsit. Sentiens Theodatus sibi infensum habere principem, beatum papam
 Agapitum Constantinopolim dirigit, quatenus apud Iustinianum ei facto-
 rum impunitatem impetraret. Qui sanctus Pontifex dum Iustinianum prin-
 cipem adisset: facta cum eodem de fide collatione, reperit eum in Euthicetis
 dogma corruisse, à quo primitus graues beatus antistes minas perpeffus est.
 Sed cum illius inconcussam in fide catholica Iustinianus constantiam cerneret:
 siquidem ad hoc usque uerbis progressum fuerat, ut talia à praefule audiret: Ego
 ad Iustinianum Imperatorem Christianissimum uenire desyderauì, sed Dio-
 cletianum inueni. Tandem ex uoluntate dei, eius monitis acquiescens, ad ca-
 tholicæ fidei confessionem cum multis pariter, qui similiter desipiebant, regres-
 sus est. Anthemium quoque eiusdem regiae ciuitatis episcopum, praefatae here-
 seos defensorem conuictum publice communionem priuauit: ac persuaso prin-
 cipe in exilium coegit. Nec multum post idem pontifex apud eandem urbem
 diem obiit. Interea ad Africam, quam iam multis annis Vuandali posside-
 bant, à Iustiniano cum exercitu Bellifarius missus est: qui mox praelio cum
 Vuandalis commisso, eorum magnas copias fudit, regemque ipsorum Gili-
 merum uiuum capiens, Constantinopolim misit. Carthago quoque post an-
 num suæ excessionis *xcvi* recepta est. Porro dum Agapitus pontifex, qui à
 Iustiniano principe pacem Theodato postularet, apud Constantinopolim
 obiisset: Iustinianus Bellifarium patritium multis iam praelijs gloriosum ad-
 uersus Theodatum dirigit: utque etiam Italiam à Gotthorum seruitio libera-
 ret. Bellifarius itaque dum aliquantum temporis apud Siciliam moram face-
 ret, rex Gotthorum Theodatus extinctus est. Huius in loco Vitigis successit:
 qui mox ut regnum inuasit, Rauennam profectus, Amalasiunthæ reginae fi-
 liam per uim secum auferens sibi matrimonio iunxit. Conceptas ergo contra
 Theodatum Bellifarius belli uires in Vitigem conuertit. Egressusque ex Sicilia
 ad Campaniam, Neapolim uenit: quem Neapolitani ciues noluerunt excipe-
 re. Qui indignatus acriter ad eiusdem urbis expugnationem totis se uiribus
 erexit. Aliquantisque fortiter in pugnam diebus deductis, tandem per uim ca-
 piens ingressus est. Tantæque non solum in Gotthos, qui ibi morabantur, sed
 etiam in ciues ira defauit: ut non ætati, non sexui, postremo non sanctimonia-
 libus, uel ipsis etiam sacerdotibus parceret, uiros in conspectu coniugum mise-
 rabili uisu

rabili uisu perimens. Superstites matres, ac liberos captiuitatis iugo abduxit, cuncta rapinis diripiens. Nec à sacrosanctis ecclesijs expoliandis abstinuit: indeque egrediens, Romam properauit. Quo Romam ingresso, Gotthi qui in urbe morabantur, noctu inde egressi, relictis patentibus portis, Rauennam fugiunt. Vitigis, ut talia comperit, mox aduersus Bellisarium Romam cum ingenti exercitu uenit. Bellisarius non aprum sibi tempus ad bella conijciens, intra urbis se mœnia clausit, eamque circumsepsit. Gotthi urbem obsidentes, uniuersa per circuitum direptionibus & incendijs absumunt: quoscunque Romanos reperiunt, gladio extinguunt, cuncta sacra loca denudantes: ipsis etiam uenerabilium martyrum sepulchris manus impias inferunt. Continue urbem impugnant, sed cauta Bellisarij defensatur industria. Præter belli instantiam, angebatur insuper Roma famis penuria. Tanta siquidem per uniuersum mundum eo anno maxime apud Liguriam fames excreuerat: ut, sicut uir sanctissimus Datus Mediolanensis antistes retulit, pleræque matres infelicium natorum membra comederent. Cumque per annum continuum Gotthi Romam obsedissent, demum territi Rauennam rediere. Bellisarius uero proficiscens Neapolim, eamque, ut competebar, ordinatam relinquens, Romam regressus est. Statimque ei à Theodora Augusta præceptio allata est, ut papam Siluerium conuictum accusatione falsorum testium in exilium truderet: eo quod Anthemium hæreticum Constantinopolitanum episcopum reuocare nolisset: quod Bellisarius licet nolens nihil moratus effecit, pulsus denique papa Siluerius ad Pontiam insulam est, in qua & exulans obiit. Vitigis uero coacto rursus in unum magno Gotthorum exercitu cum Bellisario conflixit: factaque maxima suorum strage, in fugam conuersus est. Quem Ioannes magister militum cognomēto Sanguinarius, noctu fugientem persequens, uiuum comprehendit: Romamque ad Bellisarium adduxit. Patrata Bellisarij uictoria, Constantinopolim rediit, secum Vitigem deferens: quo uiso, Iustinianus ualde lætatus est: eique non multo post partitio effectu, administrationem illi iuxta Persarum terminos tribuit: ibique Vitigis degens uitam finiuit. Bellisarius uero dignis effectus honoribus, iterato ad Africam aduersus Guntarith mittitur: qui Vuandalos rursus sollicitans, apud eos arripuerat regnū. Bellisarius ut Africam attigit, Guntarith sub dolo pacis ilico peremit: residuosque Vuandalorum Reip. iugo substrauit. Victor exinde Bellisarius Romam uenit. Auream crucem centum librarum preciosissimis gemmis exornatam, in qua suas uictorias descripserat, beato Petro per manus papæ Vigilij obtulit. His apud Casinū temporibus, post solitariam uitam sancto degens cœnobio stupēdis beatissimus pater Benedictus, nec minus futurorum præscijs, radiabat uirtutibus. Hac etiā ætate gens Langbardorum amica tunc populi Ro. apud Pannonias degebat: quibus in regni gubernaculo Audoinus præerat. Is eo tempore cum Turisendo Gepidarum rege cōfligens, per Alboinum suum filium iuuenē strenuū uictoriam nactus est. Denique inter ipsas Alboinus sese acies Turisman dum Turisendi regis filium appetentē alacriter aggressus extinxit, perturbatisque hac occasione Gepidis suis uictoriā peperit. At uero apud urbem Romam papa

Vigilius ob eandem, qua & decessor suus causam indignatione Augustæ per Antimum Scribonem ductus Constantinopolim, indeq; in exilium actus est. Capto igitur Vitige, Gotthi Transpadani Ildebrandū sibi regem constituunt, qui eodem anno perimitur. Cui successit Errarius, & ipse nondum anno expleto iugularus. Dehinc sibi Badiulam, qui & Totila dicebatur, in regnum præficiunt. Moxq; collecto undique exercitu, uniuersam rursus Italiam inuadunt. Exinde per Campaniam, uiriq; dei Benedicti patris cœnobium iter facientes perueniunt: perq; Lucaniæ, ac Brutiorum fines Regium proficiscuntur. Nec mora Siculum transgressi fretum Siciliam inuadunt. Inde quoq; Romam petunt: eamq; obsidionibus circumcludunt. Quæ tantam tunc famis penuriam perpeffa est, ut præ magnitudine inopiæ natorum suorum carnes comedere uellent. Fessis nimium Ro. nec ualentibus mœnia tueri, Totila à porta Hostiensis urbem ingressus est. Qui parcere Romanis cupiens, per totam noctem dargere buccinam iubet: quo se à Gotthorum gladijs, aut ecclesijs tuerentur, aut quibuscunq; locis occulerent. Habitauitq; aliquanto temporis cum Romanis, quasi pater cum filijs. Hanc illi (ut uidetur conijci) animi benignitatem, qui nimia antea crudelitatis extiterat, beati patris Benedicti, quem olim adierat, monitio contulit. Elapsi ab urbe aliqui è numero Senatorum Constantinopolim afflicti properant: quibus calamitatibus Roma subijceretur, principi narant: qui statim Narsen eunuchum suum, & cubicularium cum manu ualida mittit, ut afflictæ Romæ quantocyus subueniat. Is ad Italiam ueniens, magno cum Gotthis certamine confligit. Quibus ad internitionem penè consumptis, regem Totilam, qui ultra iam X. annos regnauerat, interfecit: uniuersamq; Italiam ad Reip. iura reduxit. Quia uero restant adhuc, quæ de Iustiniani Augusti felicitate dicantur, in sequenti deo præfule libello promenda sunt.

PAVLI DIACONI DE

GESTIS ROMANORVM

LIBER DECIMVS,

OCTAVVS.

VM iam, ut præmissum est, Romanorum deserit apud Italos imperium, plurimæq; gentes irruerent contra ipsos, ad iusq; pertransierat Pelasgum: hac tempestate Iustinianus Augustus Romanū eundē felici sorte regebat imperium: qui & bella prospere gessit, & in causis ciuilibus mirificus extitit. Nam per Bellisarium patritium Persas fortiter deuicit: perq; ipsum Bellisarium Vuandalorū gentem, capto eoru rege Gilimere, usq; ad internitionem deleuit: Africamq;